

Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston lausunto TESIN TOIMINNAN UUDISTAMINEN: TAVOITTEET JA SIIJOITUSSTRATEGIAA VUOSILLE 2025-2029 – TYÖRYHMÄN keskeisiin ehdotuksiin

Uuden strategian tavoitteena on, että Tesille annetaan uusi vahvempi teollisuuspoliittinen rooli, joka keskittyy talouden kasvuun, uudistumiseen ja investointien edistämiseen. Tesille annetaan myös vahvemmat resurssit uuden tehtävän toteuttamiseksi. Tesin koko sijoitustoiminta uudistuu, kokonaissijoitusvolyymit tuplaantuvat ja suorasijoitustoiminnan volyymit kasvavat merkittävästi. Sijoitussuunnitelman mukaan Tesi tekee vuosina 2025–2029 yhteensä €1,8 miljardin edestä sijoituksia, mikä kanavoi lisäksi markkinaan yhteensä lähes 12 miljardia euroa yksityistä kasvupääomaa vuosina 2025–2029.

Hallitusohjelmassa todetaan, että ”Uudelle toimijalle annetaan nykyistä vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen keskittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä. Tavoitteena on myös uusien teknologioiden ja puhtaan siirtymän luomiin mahdollisuuksiin liittyvien investointien ja viennin vauhdittaminen. Tavoitteena on, että yhdessä yksityisen sektorin sijoitusten kanssa innovaatioiden kaupallistaminen, skaalaaminen ja yritysten sekä viennin kasvu vauhdittuvat. Toimijoiden yhdistämistä koskevan valmistelun yhteydessä arvioidaan uuden yhtiön tuki- ja rahoitusinstrumentit sekä markkinaehtoisen rahoituksen että valtiontuki-instrumenttien osalta, jotta teollisuuspolitiikan vaikuttavuus varmistetaan. Hallitus antaa tarvittavat hallituksen esitykset eduskunnalle keväällä 2024.”

Tesin sijoitusstrategiatyöryhmä on valmistellut 30.09.2024 yhtiölle Suomen hallitusohjelman mukaisia uusia tehtäviä ja tavoitteita. Näitä ovat erityisesti teollisuuspoliittisen roolin vahvistaminen, kilpailukykyisten korkean arvonlisän toimialojen luominen, teollisen mittakaavan hankkeiden vauhdittaminen ja yksityisen pääoman katalysointi. Tesin tavoitteena on myös vahvistaa kotimaista omistajuutta Suomen parhaimmissa kasvuyrityksissä, jolloin hyödyt yritysten kasvusta jäävät kokonaisvaltaisemmin Suomeen.

Strategialuonnoksessa tuodaan ensin esille uudistunut rooli ja toiminnan keskeiset periaatteet, toisena tulee sijoitustoiminnan yleisperiaatteet ja muutoksen keskeiset riskit. Lisäksi liitteessä luetellaan Tesin uudistuvaa toimintaa ohjaavat periaatteet Suomen hallitusohjelmassa ja kasvupaketissa. Haluamme todeta, että ehdotuksissa on monen tasoisia asioita ja paljon yksityiskohtia ollakseen strateginen paperi.

Kannatettavaa olisi, että toiminnan uudistaminen lähtisi vain muutamasta strategisesta tavoitteesta:

- Tavoitteena on, että yhdessä yksityisen sektorin sijoitusten kanssa innovaatioiden kaupallistaminen, skaalaaminen ja yritysten sekä viennin kasvu vauhdittuvat merkittävästi.
- Tavoitteena on rakentaa kokonaan uusia teollisuuden aloja perinteisten rinnalle ja varmistaa, että Suomessa on puhdasta energiaa hyödyntäviä, korkean jalostusasteen yrityksiä ja uusia teollisen mittakaavan hankkeita.

Kantamme on, että näitä kahta strategista tavoitetta tukevia keinoja ja työkaluja tulee Tesin hallituksen johdolla miettiä. Lausunnoilla oleva esitys pyrkii olemaan vastaus strategiaan, sen toteuttamisen keinoihin ja tavoitteisiin sekä yksityiskohtaiseen ohjaukseen, myös strategian toteutuksessa esimerkiksi rahastosijoitusten osalta.

Periaatepäätös asettaa toimintatavat omistajan toiminnalle ja sen yhteistyölle yhtiöiden kanssa riippumatta siitä, mikä omistajaohjaava ministeriö on kyseessä. Omistajan tulee puolestaan asettaa toiminnalle taloudelliset tavoitteet, jotka koskevat pääomarakennetta, osinkopolitiikkaa ja strategisten tavoitteiden mittareita, kuten omistajapoliittisessa periaatepäätöksessä todetaan.

Tämän jälkeen yhtiölle valitaan hallitus, jossa on osaamista strategian suunnitteluun, toteuttamiseen ja riittävästi osaamista haastamaan sekä tukemaan strategian toteuttamista yksityiskohtaisemmin.

Omistajapoliittisen periaatepäätöksen mukaisesti yhtiön hallituksen vastuulla olevan riskienhallinnan avulla yhtiöissä on pyrittävä varmistamaan, että yhtiön liiketoimintaan vaikuttavia riskejä tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan.

Näkemyksemme mukaan Yhtiön ei tulisi hajauttaa toiminnan resursseja moniin eri tapoihin markkinakapeikkojen täyttämiseksi, vaan keskittyä kahteen edellä mainittuun strategiseen tavoitteeseen. Hallituksen valitseman johdon tehtävä on tehdä suunnitelma hallitukselle hyväksyttäväksi, millä resursseilla ja aikataululla strategia toteutetaan asetettujen tavoitteiden puitteissa.

Nykyisen työryhmän keskeisissä ja laajoissa ehdotuksissa ei ole selkeitä fokus- eikä prioriteettijärjestystä, joita tarvitaan mielestämme resurssien kohdentamiseksi. Mikäli esimerkiksi suorasijoituskohteita löytyy suunniteltua enemmän, tuleeko silloin rahastosijoitustoimintaa vähentää tai päinvastoin? Näitä kysymyksiä tulisi mielestämme yhtiön hallituksen pohtia yllä olevan kahden kohdan strategian pohjalta etukäteen.

Valtioneuvoston kanslia pitää ensiarvoisen tärkeänä, että sijoitusstrategiaa uudistettaessa otetaan huomioon hallitusohjelman kirjaukset, jossa yhtiön pääomatilanne ja -tarve arvioidaan sekä tarkastellaan mahdollisuutta purkaa Tesi-konsernin ylipääomitus ja -likviditeettitilanne. Hallitusohjelman mukaan valtioyhtiöiden pääomien käytön on oltava tehokasta.

Valtioneuvoston kanslia katsoo, että sijoitusvolyymin mahdollisesta tuplaantumisesta huolimatta Tesin omat pääomat ovat ylisuuret ja kassavarat ylimitoitettu. Likviditeetinhallinnan näkökulmasta olisi perusteltua, että sijoitusten maksujen ja palautuksen eriaikaisuuden tasaamiseen käytettäisiin tilapäisesti vieraan pääoman ehtoista limiittiä. Tarpeen vaatiessa Tesiä tulisi olla mahdollista pääomittaa sijoitusstrategian edetessä.

Lisäksi toteamme periaatepäätöksessä lausutun, että valtio kunnioittaa reilun kilpailun vaatimuksia ja varmistaa sen, ettei se toiminnallaan syrjäytä yksityistä omistajuutta. Lisäksi valtio huomioi omistajana yhtiöiden taloudelliset ja yhteiskunnalliset tavoitteet. Omistajapoliittinen periaatepäätös osaltaan linjaa, että omistajaohjausta eriytetään entistä vahvemmin sääntelystä ja toimialapolitiikoista, jolloin omistajaohjauksen keskittämistä tulisi jatkaa valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolle, myös Tesi-konsernin osalta. Katsomme, että uuden strategian ja sen toimeenpanon myötä Tesi-konsernista syntyy niin vahva elinkeinopoliittinen toimija, jolloin omistamisen ja regulaattorin / elinkeinopolitiikan harjoittajan uskottava eriyttäminen ei ole mahdollista saman ministeriön sisällä.

Maija Strandberg
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Kimmo Viertola
Finanssineuvos